

Kirjoittaminen prosessina

"Mä en kyllä ymmärrä, että siitä tentistä tuli vaan kakkonen. Mähän kirjoitin ihan sairaasti - ainakin kaks sivua joka kysymykseen - ja muistin vielä kaikki ne esimerkitkin, mitä se kerto luennoilla. Enhän mä kaikesta varma ollu, mutta kirjoitin nyt kuitenkin varmuuden vuoks. Pakko siitä on osa olla oikeinkin. Tai ehkä se ajatteli, että mä en oikeesti osannut sitä asiaa kun mä laitoin sinne vähän kaikkee... Mulla taitaa olla selkkareissa vähän sama juttu, mä en oikeen osaa jäsentää. Mut kun se kirjoittaminen on niin hankalaa. Mä en koskaan oikeen tiedä mistä mun pitäis alottaa ja sit mä jään aina jumiin. Laskeminen on ihan eri juttu. Ei insinöörin tarttekaan osata kirjoittaa mitään romaaneja!"

Teekkarin tehopenaalista

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Kirjoittaminen prosessina

Jaana O. Liimatainen

18.10.2013

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Päivän ohjelma

- kirjoittaminen
- (gradun) kirjoittamisen myyttejä
- kirjoittaminen prosessina
- vinkkejä
- ja jotain muutakin

esitys löytyy:

<http://teemailtapaivat.wikispaces.com>

kiitos: Kaisu Kanstrén

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Kirjoittaminen

- merkittävä osa akateemista opiskelua ja kommunikointia
- kirjoittamisen taito on yksi keskeisimpiä yliopisto-opiskelijan valmiuksia
- toimii ajattelun ja ilmaisun välineenä
- toimii avaimena omien ajatusten jäsentämisessä ja edelleen kehittämisessä

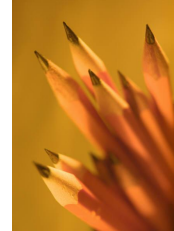
Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Kirjoittaminen

- Kirjoittamalla oppii!
  - asiasisältöjä, kommunikointitaitoja
  - oppimaan oppimisen väline, ajattelutaitojen kehittäjä
- Kirjoittamista voi oppia!
  - harjoittelemalla ja kirjoittamalla mahdollisimman paljon

Akateeminen kirjoittaminen

- tapa kommunikoida uusia tuloksia ja ajatuksia
- on asiakirjoittamista: asioiden perustelu, argumentaatio ja johtopäätösten loogisuus tärkeää
- käsitteenmäärittelyt: pyritään tarkkuuteen ja yksiselitteisyyteen

Akateeminen kirjoittaminen

- argumentoinnissa vedotaan aiempiin tutkimuksiin ja omaan tutkimukseen
- määritellään oman ammattialan ja tieteenalan erikoiskielen käsitteet ja termit
- käytetään lähteitä, jotka merkitään tekstiin lähdeviitteiksi ja lähdeluetteloon
- teksti on rakenteeltaan johdonmukainen

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Kirjoittaminen

- oppimisen edellytyksenä on siirtyminen tietoa toistavasta kirjoittamisesta tietoa uudelleen jäsentävään ja tuottavaan kirjoittamiseen
- pelkkä asioiden kopiointi ei riitä
- on ajateltava ja puettava ajatuksensa tekstiksi, pohdittava tekstin sisältöä, koottava yhteenvetoja jne.
- ajattele lukijaa!
  - ymmärtäisitkö itse kirjoittamasi tekstin?

Oppimisen kannalta prosessi jää puolitiehen, jos emme mieli kenelle kirjoitamme, mistä kirjoitamme, mitä haluamme sanoa ja miksi.

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Kirjoittamisen eri tavat

Tekstin tuottamisessa voidaan erottaa kaksi laadullisesti erilaista tapaa:

Tiedon toistamisen strategia

- ongelmanratkaisu ja tavoitteiden asettelu vähäistä
- lopputuloksena lista aihepiiriin kuuluvista asioista
- asioiden välisiä suhteita ja tekstin loogista etenemistä ei ole ajateltu systemaattisesti

Kirjoittamisen eri tavat

Tiedon muokkaamisen strategia

- on oppimisen kannalta parempi tapa kirjoittaa
- tyypillinen kokeneille kirjoittajille
- strategialle tyypillistä on syvällisempi ongelma-analyysi, tavoitteiden asettaminen, itsearviointi ja pohdiskelu
- kirjoittaminen on suunnitelmallinen prosessi, jota voi verrata ongelmanratkaisuun
- lukijan huomioiminen valmiissa tekstissä

Erilaiset kirjoittajat

Tietoa toistava kirjoittaja

- aloittaa kirjoittamisen impulsiivisesti ja suunnittelematta
- ei pohdi kirjoituksen sisältöä, tai sitä miten asioista kirjoittaa
- toistaa lähteitä pohtimatta tai kyseenalaistamatta niiden ajatuksia
- kokee kirjoittamisen näennäisen helppona, eikä näe vaivaa sen työstämisen eteen
- pyrkii kirjoittamaan valmiin tekstin kerralla alusta loppuun

Tietoa muokkaava kirjoittaja

- käyttää aikaa suunnitteluun ja tavoitteen asetteluun ennen kirjoittamisen aloittamista
- sovittaa kirjoitustyylin sisältöä tukevaksi ja siihen sopivaksi
- erottaa olennaisen tiedon epäolennaisesta valikoimalla ja karsimalla sitä
- keskustelee lähteiden kanssa tuoden samalla esille oman ajattelun, arvioi lähteitä
- tekee tekstistä luonnoksia, tarkistaa, työstää, korjaa ja muokkaa tekstiä useaan kertaan

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Mukaellen lainattu: Matkalla maisteriksi -
graduntekijän selviytymisopas

Kahdeksan virheellistä käsitystä kirjoittamisesta (alunperin “gradusta ja sen tekemisestä”)

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Kahdeksan virheellistä käsitystä kirjoittamisesta (alunperin “gradusta ja sen tekemisestä”)

- kirjoittamisvaiheessa pitää jo tietää, miten kirjoitetaan

Kahdeksan virheellistä käsitystä kirjoittamisesta (alunperin “gradusta ja sen tekemisestä”)

- kirjoittamisvaiheessa pitää jo tietää, miten kirjoitetaan
- elämästä ei saa nauttia niin kauan, kun kirjoittaminen on kesken

Kahdeksan virheellistä käsitystä kirjoittamisesta (alunperin “gradusta ja sen tekemisestä”)

- kirjoittamisvaiheessa pitää jo tietää, miten kirjoitetaan
- elämästä ei saa nauttia niin kauan, kun kirjoittaminen on kesken
- kirjoittaminen on elämäntyö

Kahdeksan virheellistä käsitystä kirjoittamisesta (alunperin “gradusta ja sen tekemisestä”)

- kirjoittamisvaiheessa pitää jo tietää, miten kirjoitetaan
- elämästä ei saa nauttia niin kauan, kun kirjoittaminen on kesken
- kirjoittaminen on elämäntyö
- työ kirjoitetaan kerran läpi alusta loppuun

Kahdeksan virheellistä käsitystä kirjoittamisesta (alunperin “gradusta ja sen tekemisestä”)

- kirjoittamisvaiheessa pitää jo tietää, miten kirjoitetaan
- elämästä ei saa nauttia niin kauan, kun kirjoittaminen on kesken
- kirjoittaminen on elämäntyö
- työ kirjoitetaan kerran läpi alusta loppuun
- vain valmiita ajatuksia kannattaa kirjoittaa

Kahdeksan virheellistä käsitystä kirjoittamisesta (alunperin “gradusta ja sen tekemisestä”)

- kirjoittamisvaiheessa pitää jo tietää, miten kirjoitetaan
- elämästä ei saa nauttia niin kauan, kun kirjoittaminen on kesken
- kirjoittaminen on elämäntyö
- työ kirjoitetaan kerran läpi alusta loppuun
- vain valmiita ajatuksia kannattaa kirjoittaa
- pitää lukea paljon, ennen kuin voi alkaa kirjoittaa

Kahdeksan virheellistä käsitystä kirjoittamisesta (alunperin “gradusta ja sen tekemisestä”)

- kirjoittamisvaiheessa pitää jo tietää, miten kirjoitetaan
- elämästä ei saa nauttia niin kauan, kun kirjoittaminen on kesken
- kirjoittaminen on elämäntyö
- työ kirjoitetaan kerran läpi alusta loppuun
- vain valmiita ajatuksia kannattaa kirjoittaa
- pitää lukea paljon, ennen kuin voi alkaa kirjoittaa
- kaikki lähdemateriaali pitää lukea kannesta kanteen

Kahdeksan virheellistä käsitystä kirjoittamisesta (alunperin “gradusta ja sen tekemisestä”)

- kirjoittamisvaiheessa pitää jo tietää, miten kirjoitetaan
- elämästä ei saa nauttia niin kauan, kun kirjoittaminen on kesken
- kirjoittaminen on elämäntyö
- työ kirjoitetaan kerran läpi alusta loppuun
- vain valmiita ajatuksia kannattaa kirjoittaa
- pitää lukea paljon, ennen kuin voi alkaa kirjoittaa
- kaikki lähdemateriaali pitää lukea kannesta kanteen
- kirjoittaminen vaatii erityislahjakkuutta tai korkeata älykkyyttä

Kirjoittaminen prosessina

- huomio kirjoittamisen prosessiin eli tekemiseen ja kirjoittamisen kokonaisuuteen pelkän lopputuloksen sijasta
- prosessissa pitää aktivoita aiemmat tiedot aiheesta, tutkia lähdemateriaalia, ymmärtää ilmiöitä, etsiä olennaisia käsitteitä ja ydinajatuksia
- ydinasiat yhdistetään yleisempiin yhteyksiin, pohditaan asioiden merkityksiä, keskinäisiä suhteita ja kytkeitä

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Kirjoittaminen prosessina

- kirjoittamisessa on useita eri vaiheita
- tarkoituksena ei ole saada tekstiä valmiiksi kerralla!

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Kirjoittamisprosessin eteneminen 1/2

- eri vaiheet eivät ole kahle, vaan prosessiin kuuluu joustavuuden ja yksilöllisyyden huomioiminen

eteneminen:

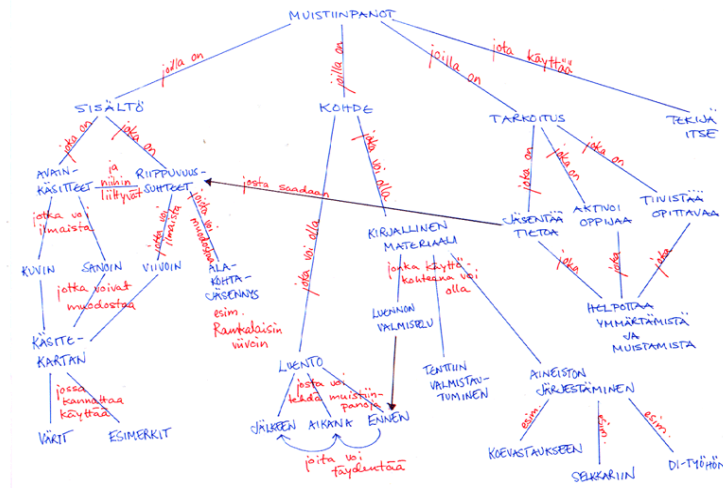
- ideointivaihe – mitä teksti voisi sisältää
  - kuka sitä lukee...
- mitä tiedät ennestään
  - käytä apuna ideoinnissa ja muistiin palauttamisessa esim. miellekarttaa/käsitekarttaa tai listausta, jos se tuntuu luontevammalta sinulle

Mind map eli miellekartta

Käsitekartta

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio-hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Kirjoittamisprosessin eteneminen 2/2

- tarpeellisen tiedon etsiminen
  - kun luet, kirjoita!
  - merkitse aina lähteet heti muistiin
- aloita kirjoittaminen jostain 😊
  - mikä tuntuu helpoimmalta: sisällysluettelon runko, menetelmät, aiempi tieto
  - ranskalaisilla viivoilla
- arvioi, korjaa, muokkaa
  - koko ajan
- lopeta!

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio-hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Miten edetä prosessissa?

- mihin tähtäät
  - arvosana, nopeus, laatu...
- miten siihen päästä
  - tavoitteet – välitavoitteet
  - ajanhallinta ja suunnittelu
  - aloittaminen
  - tekeminen
  - muu elämä...

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Mistä ja mitä kirjoitetaan?

esimerkkirakenne:

- johdanto, pitää sisällään tutkimuksen lähtökohdat
- tarkoitus ja tavoitteet, tutkimusongelma (annettu aihe/oma aihe), aihe rajattu
- käsitteet ja tutkimusmenetelmät
- empiirinen aineisto – aineiston esittely ja käsittely, havainnot
- tulokset
- johtopäätökset ja pohdinta

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

SMART-tavoitteet

- S = spesifinen
- M = mitattavissa
- A = ajallinen
- R = realistinen
- T = toimintaa

suunnittelu ja ajanhallinta

- tee aikataulu
  - lista, kalenteri, excel-taulukko
  - riittävän tarkka, tiedät mihin tähtäät
  - mieti sen realistisuus
  - ole armollinen itsellesi – älä kuitenkaan pidä tätä tekosyynä olla tekemättä!
  - sano aikataulutavoitteesi jollekin ääneen
  - keskustele asianomaisten kanssa
- laita kalenteriin deadline työlle

Aika.

The 24 hour clock

<http://www.locksley.net.com/wp-content/uploads/2010/07/24-hour-clock.jpg>

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

aloittaminen

- miten motivoida itsensä aloittamaan?
- ja tehdä se vielä joka päivä...
- luja päätös
- itsekuri
- parempi vartti tänään kuin viisi huomenna
- mieti miten jatkat
- riittävän hyvä riittää

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

lopettaminen

- luja päätös
- riittävän hyvä riittää

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Jos kirjoittaminen ei suju

Sisäinen kriitikko

- hylkää mieleen tulevat ajatukset, koska ne eivät tunnu tarpeeksi hyviltä, älykkäiltä tai valmiilta
- ei hyväksy prosessiin kuuluvia useita luonnoksia ja ei-valmista tekstiä, vaan yrittää kirjoittaa heti julkaisukelpoista tekstiä

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

jatkuu...

täydellisyyteen pyrkivä perfektionisti

- muokkaa tekstiään loputtomiin, koska se ei ikinä saavuta tavoiteltua täydellisyyttä

epäonnistumisen pelko

- estää luovuuden ja persoonallisen tekstin kirjoittamisen
- ei uskalla näyttää kirjoituksia muille

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

jatkuu...

viivyttelijä

- lykkää loputtomiin kirjoittamisen aloittamista
- epäily omista kyvyistä ja huonot kirjoittamiskokemukset
- aloittaa viimehetkellä, eikä taaskaan saa kannustavaa palautetta kirjoittamastaan tekstistä, seurauksena noidankehä

Jaana O. Liimatainen, projektipäällikkö, FT
Yliopisto-opintojen työelämäintegraatio –hanke,
Täydentävien opintojen keskus

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF OULU

Vinkkejä

- Kirjoita usein ja säännöllisesti
- Älä suotta odota inspiraatiota...
- Aloitus siitä, mikä tuntuu helpoimmalta
- Jos kirjoittaminen alkaa jumittaa, vaihda kirjoituskohtaa
- Anna tekstiä tulla paljon, rönsyjä voi myöhemmin karsia pois
- Kirjoita ajatuksiasi vapaasti, vaikka ne eivät olisikaan niin selkeitä ja hienoja

Vinkkejä

- Älä yritä tutkia ja kirjoittaa kaikkea yhdessä työssä
- Muuta suunnitelmaasi hallitusti, jos se näyttää tarpeelliselta
- Älä rakastu liikaa tekstiisi, vaan karsi sitä ja luovu turhasta
- Aika ja resurssit ovat rajalliset – älä tee kirjoittamisesta ikuisuusprojektia
- Elämässä on muitakin, jolle kannattaa jättää aikaa!

Lähteet

- Avoin yliopisto. Opas opiskeluun 2002-2007.
http://www.avoinyliopisto.fi/File/bb4115b9-bb31-4450-8147-be1e607c2536/Opas_opiskeluun_Oppimisenaidot.pdf
- Matkalla maisteriksi - graduntekijän selviytymisopas. 2001. Toim. Haapala J. Helsingin yliopiston ylioppilaskunta 2001
- Nieminen, M. (2008) Prosessikirjoittaminen akateemisten kirjoitelmien tuottamisessa.
<http://www.comlab.hut.fi/studies/2510/kevat08/prosessikirjoittaminen.pdf>
- Ryti, K. & Uusitalo, A. (2002) Antoisampaan opiskeluun.
<http://www.hyy.helsinki.fi/tiedostot/AOopas900kB.pdf>
- TKK, tehopenaali. <http://opetuki2.tkk.fi/p/tehopenaali/index.htm>
- Verkko-tutor. Kirjoittamisen prosessi ja prosessikirjoittaminen.
<http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/kirjoitt.htm>
- Verkosto-Vatti. Oppiminen.
<http://www oulu.fi/verkovatti/materia/oppimine/index.html>

